Ernest Mandel

Den politiska revolutionen och de faror som hotar den

Ur *International Viewpoint* #174 27 november 1989

Den politiska revolutionen i Östtyskland [DDR] innebar en spektakulär återfödelse av arbetardemokrati och spännande diskussioner om revolutionens och socialismens framtidsutsikter. I början av november 1989 inbjöds Ernest Mandel Humboldtuniversitetet för att hålla två föreläsningar. Oppositionen utnyttjade detta för att organisera en offentlig diskussion om socialdemokrati mellan Mandel och flera representanter för det östtyska kommunistpartiet (*Sozialistische Einheitspartei Deutschlands*, SED). I dessa debatter talade Mandel som representant för Fjärde internationalen och kunde presentera vårt strömnings allmänna program. Han hade också möjlighet att delta i de massdemonstrationer som föregick Berlinmurens fall. Mandel blev mycket entusiastisk och optimistisk över utvecklingen och dess framtidsperspektiv, även om han förstod att man stod inför många problem och svagheter som måste övervinnas för att man skulle kunna komma vidare**.**

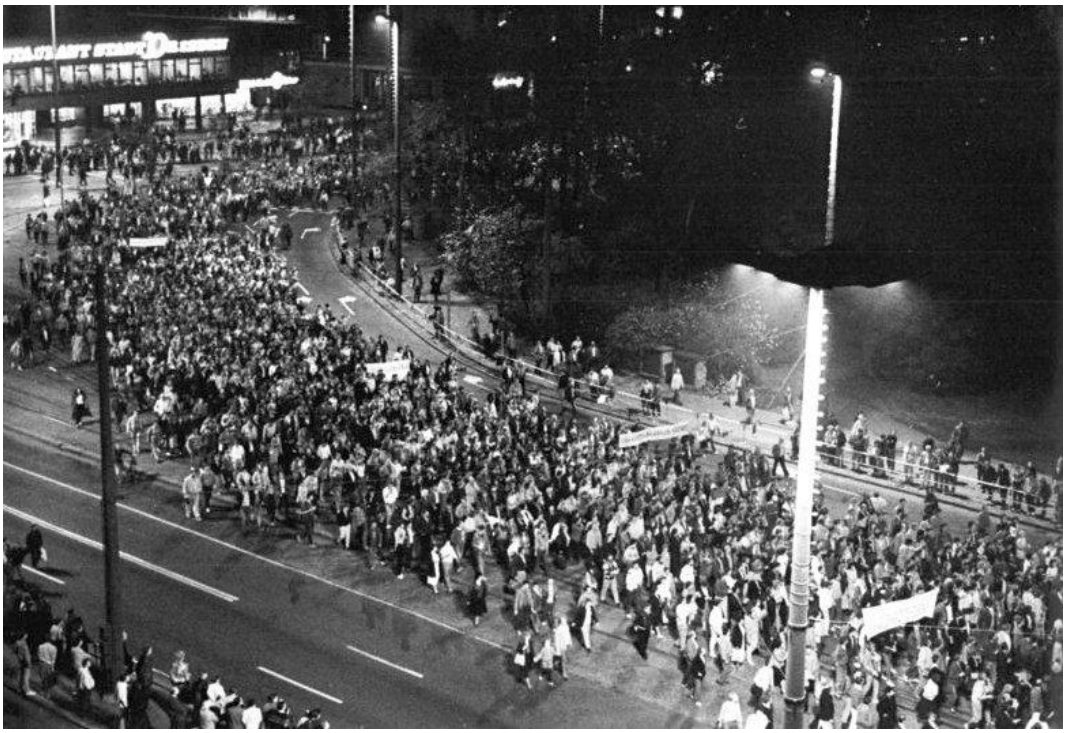

Måndagsdemonstration i Leipzig den 23 oktober 1989 Licens: CC BY-SA 3.0 de

Den kraftiga uppgången för massrörelsen som skakar DDR har antagit en verklig revolutions dimensioner. Rörelsen överträffar allt som har skådats i Europa sedan 1968, om inte sedan den spanska revolutionen. Siffrorna talar sitt tydliga språk. Den 4-6 november gick nästan 2 miljoner människor ut på gatorna. Den 4 november samlades mellan 750 000 och en miljon människor i Östberlin i den största demonstrationen i den tyska arbetarrörelsens historia.

Samtidigt var det 350 000 i Leipzig, 300 000 i Dresden, 70 000 i Karl Marx Stadt (Chemnitz), 60 000 i Halle, 50 000 i Zwickau, 25 000 i Schwerin, tiotusentals i flera andra städer och tusentals i många mindre städer. I proportion till den totala befolkningen motsvarar detta 7 till 8 miljoner demonstranter i Frankrike eller Italien, eller 5 till 6 miljoner i Spanien. Det är något som aldrig tidigare skådats under loppet av tre dagar.

Det råder ingen tvivel om att arbetarna dominerade i dessa demonstrationer. Bara deras storlek gör detta tydligt. Hur skulle en stad som Leipzig, Östtysklands industriella centrum,

kunna ha 350 000 demonstranter av en befolkning på 500 000, om inte praktiskt taget hela arbetarklassen hade gått ut på gatorna? Finns det mellan 750 000 och en miljon intellektuella, hemmafruar och gymnasieelever i Östberlin, en stad med en och en halv miljon invånare?

Den proletära karaktären hos den revolution som har börjat i Östtyskland bekräftas framför allt av den omfattande oron inom företagen. Det är sant att det, till skillnad från maj 1968 och den heta hösten 1969 i Italien, ännu inte har förekommit några strejker i formell mening. Men i de flesta stora företag hålls arbetarkonferenser där arbetarna hela tiden diskuterar. I flera arbetarbastioner, särskilt i kemifabriken Leuna, landets största fabrik, diskuterade sådana konferenser resolutionsförslag som krävde en tre dagar lång generalstrejk om politbyrån inte avgick. Den blev tvungen att avgå.

Socialismens slut?

Impressionism, en benägenhet att ta ytan för verkligheten, en oförmåga att förstå historiens underliggande rörelser, även när de är uppenbara, har alltid präglat den härskande klassens ideologi. Vid oväntade vändpunkter sätter detta stark press på arbetarrörelsen, inklusive dess revolutionära falang.

Aldrig har uppståndelsen över ”socialismens slut”, ”revolutionens slut”, ”kommunismens slut” varit så högljudd som idag. Kan Berlinmurens fall vara det slutgiltiga beviset på kapitalismens triumf eller på den reformistiska socialdemokratins integrering i kapitalismen? Alla dessa charmiga människor verkar inte märka att Berlinmuren inte störtades av kapitalisterna utan av de upproriska massorna i DDR. Hur länge kan larmet från dessa redaktioner överrösta bruset från gatorna som ockuperats av miljontals östtyska arbetare?

Det som dör är inte socialismen eller revolutionen. Det som dör är stalinismen och poststalinismen, som är oförenliga med socialismen som de flesta sovjeter idag själva säger. Socialismens tid kan komma just i ett sådant ögonblick i DDR, i Sovjetunionen, liksom i många imperialistiska länder och länder i tredje världen. Revolutionen, som 1967 begravdes i förtid, kan återigen stolt resa sig i Östtyskland, precis som den kommer att göra i morgon på andra håll.

Ännu bättre är att frihetens sak kan komma över till vårt läger, och denna kombination av socialism-kommunism och frihet är oövervinnlig. Det är inte svårt att föreställa sig konsekvenserna av en situation där demonstrationsfriheten i Östtyskland är mer omfattande än i Västtyskland, vallagarna mer liberala, dagstidningarna och TV mer kritiska mot myndigheterna och mer öppna mot folket, där det finns folkliga inspektionskommittéer för miljöskydd med större befogenheter, där fattigdomen bekämpas mer grundligt, större jämställdhet mellan män och kvinnor, en mer genomgripande eliminering av militarismen och framför allt mer avancerade fackliga rättigheter i fabrikerna (självförvaltning, inte medbestämmande). Allt borgerliga hyckleriet om demokrati skulle slå tillbaka mot det.

Om den östtyska revolutionen segrar kommer detta att vara ett viktigt steg i den världssocialistiska revolutionens frammarsch.

Spontan explosion av krav

Fjärde november-demonstrationen i Östberlin utmärkte sig, förutom genom antalet demonstranter, av en aldrig tidigare skådad spontan explosion av krav. En hel arbetarklass som i årtionden hade hållits i schack, tystats och förtryckts vaknade plötsligt upp, som en jätte som bryter sig loss från sina bojor. Detta är ett kännetecken för varje äkta revolution.

De ödmjuka, de förtryckta, reste sig, marscherade rak rygg och började ropa om allt som var fel, om alla orättvisor de hade utsatts för. Detta folk ockuperade centrala Östberlin den 4 november. Och något aldrig tidigare skådat hände. De ropade inte bara. De överlät inte

formuleringen av skriftliga krav till framstående personer, som var fallet med Cahiers de doléances [Klagomålslistorna] vid tiden för den franska revolutionen. De skrev själva.

Demonstranterna bar på minst 7 000 plakat och banderoller som de hade gjort själva. Således kom mer än 90 % inte från någon organisation eller gruppering. De kom direkt från de arbetande massornas hjärnor och hjärtan. Rosa Luxemburgs efterkommande visade sig vara henne värdiga. I dag har historien visat att hon inte kämpade förgäves, att hon inte dog förgäves.

Jag kan naturligtvis inte citera alla dessa slagord här.. Deras allmänna ton präglades av en blandning av hopp och skepsis, humor och fräckhet, en blandning som ganska väl återspeglar massornas nuvarande medvetandenivå. Ett annat tecken på demonstranternas politiska medvetenhet är att de, istället för att ta med sig sina plakat hem efter att marschen avslutats, klistrade upp dem i hundratals på parlamentsbyggnaden.

De krav som satte tonen var ”Vi är folket”, ”Vi stannar”, ”Fria val”, ”Ned med förtrycket”, ”Legalisera Neues Forum”, ”Fria fackföreningar”, ”Frihet att resa”.

Samarbete mellan arbetare och intellektuella

Demonstrationen organiserades av fackföreningarna vid de fyra stora teatrarna i Östberlin. Den präglades av ett exemplariskt samarbete mellan intellektuella och arbetare, något som påminde om Pragvåren och skilde sig radikalt från vad som pågick i Sovjetunionen, för att inte tala om Ungern och Polen.

Tjugosju talare representerade alla oppositionsströmningar utom extremvänstern. Det fanns också två talare från SED:s reformflygel, och de fick ta emot en hel del visslingar från folkmassan. En talare specificerade de krav som hade utarbetats av en initiativgrupp för oberoende fackföreningar – högre löner, minskning av skillnaderna i pensioner, folklig kontroll över försörjningen, inga höjda normer utan högre löner.

Både på podiet och i folkmassan hade demonstrationen en hjärtvärmande internationalistisk prägel. Mötet inleddes med en sång för Nicaragua, framförd av två unga sångare som bara några veckor tidigare hade misshandlats av polisen. Publiken gav dem långvariga applåder.

En uppmaning till solidaritet med den förföljda oppositionen i Tjeckoslovakien framfördes. Plakat som uttryckte solidaritet med Sydafrika viftades. Det fanns skyltar som proklamerade solidaritet med de kinesiska studenterna. En affisch speglade den glada berlinska fräckheten: ”Gorbi, tack. Du hjälpte oss. Nu ska vi hjälpa dig.” En sovjetisk dikt lästes upp från talarstolen, ”Brev från en okänd politisk fånge till kamrat Stalin.”

Allt detta var inte tillfälligheter, precis som folkets enhälliga avvisande av nationalism och militarism inte var det. Idag är DDR den enda staten i världen som uteslutande definieras av sin sociala identitet. Det finns ingen nationell identitet. Folkmassorna i DDR avvisar alla militaristiska traditioner, inklusive den misslyckade kombinationen av stalinistisk och preussisk militarism som SED-byråkratin utan framgång har försökt inympa i ungdomen. Detta leder till en verklig öppning för internationalism inom arbetarklassen, intelligentsian och ungdomen i DDR, åtminstone för tillfället. Dess framtid är knuten till den politiska revolutionens framtid och dess återverkningar i resten av Europa och världen.

Många framsteg har redan uppnåtts

På bara en månad har arbetarmassornas uppsving redan lett till ett stort antal framsteg. Den politiska och sociala situationen i DDR har förändrats med en snabbhet som kännetecknar verkliga revolutionära uppror.

Oppositionen har blivit accepterad. Alla grupperingar, inklusive extremvänstern, arbetar öppet. Företrädare för den största oppositionsgruppen, Neues Forum, talar i radio och TV,

intervjuas i västtysk TV, och NF rekryterar i rasande takt, åtminstone i sin bastion Leipzig. Nu kämpar man för att få delta i de kommande valen. Om inte oppositionen får delta kommer dessa val att förlora all legitimitet. Detta accepterades i princip vid SED:s centralkommitté-möte den 8–10 november. Det är svårt att se hur det skulle kunna förhindras i sista minuten.

Förtrycket har praktiskt taget upphört. Polischefen i Östberlin bad om ursäkt för polisens missgärningar från balkongen på ”Röda rådhuset”. Den hatade säkerhetspolisen, Stasi, håller låg profil. Dess chef, Mielke, har uteslutits ur politbyrån. Han kommer utan tvekan också avlägsnas från centralkommittén.

Rätten att emigrera och resa fritt har godkänts. Regeringen avgick, i enlighet med demonstrationernas krav. Den nye regeringschefen Modrow, ledare för SED i Dresden, är ledare för de gorbatjovska reformatorerna. Hans ställföreträdare Schabowski försöker ge intryck av reformvilja i Berlin. En del (inte alla) av de konservativa har avsatts från politbyrån under trycket från folkmassorna på gatorna.

Tendenser och fraktioner bildas inom SED

Medierna har öppnats upp, inte lika mycket som i Sovjetunionen, men betydligt mer än under Gorbatjov-erans första fas. I partipressen, särskilt basorganisationernas tidningar och det kommunistiska ungdomsförbundets dagstidning *Junge Welt*, sprids icke-konformistiska och öppet oppositionella dokument i stor utsträckning. Tendenser och fraktioner bildas öppet inom SED. (Detta går mycket längre än i Sovjetunionen.) Ett aldrig tidigare skådat spektakel kunde ses på kvällen den 8 november framför centralkommitténs byggnad, där centralkommittén [CK] just hade inlett ett tredagarsmöte: Mer än 10 000 oppositionella SED-medlemmar hade samlats där med hundratals slagord och krävde framför allt en extra partikongress före årsskiftet. Den 10 november gav partiledningen efter. En extra kongress har godkänts.

Alla oppositionsgrupper, inklusive de inom SED, förbereder sig för att lansera oberoende publikationer med stora upplagor.

I fabrikerna pågår spännande diskussioner om att ersätta organisationsstrukturerna. Förnyelse av de officiella fackföreningarna? Bildande av nya fackföreningar? Omval av alla delegationer genom fria val med flera kandidater? En ny roll för [fackföreningarna] i en mycket nära framtid.

Lärare vidtar spontant åtgärder för att ge nytt liv åt ett utbildningssystem som beundrades över hela världen men som byråkratin helt undergrävde genom sin rädsla för ”oliktänkande”.

Läkare och sjuksköterskor förbereder sig för att vidta liknande åtgärder inom sjukvårdssystemet.

Alla dessa initiativ sker över hela landet, ända ner till de små provinsstäderna, och involverar hundratusentals människor inom de mest skiftande verksamhetsområden. För närvarande är de helt okontrollerbara. I vilket fall som helst kommer deras effekter att bli långvariga.

För att nämna ett rörande exempel: På Krenz’[1] personliga ingripande uteslöts eleverna vid Ossietzky-gymnasiet i Frankfurt-an-der-Oder och nekades rätten att skriva in sig vid något annat gymnasium i DDR. Deras ”brott”? I ett handskrivet dokument hade de föreslagit en liten minskning av militärutgifterna till förmån för utbildningsutgifter, eftersom det rådde avspänning i Centraleuropa. Idag hyllas de som nationella hjältar över hela landet.

[1] [I oktober 1989 ersattes den gamle SED-ledaren Erich Honecker av Egon Krenz som därmed även blev statschef. Men han tvingades avgå redan i början december och ersattes av liberalen Manfred Gerlach som statschef. I januari 1990 uteslöts Krenz även ur det ombildade SED-PDS.]

Ingen bör dock låta sig ryckas med av spontan eufori och tro att denna magnifika revolutionära rörelse kommer att bestå och segra bara på grund av sin bredd. Denna revolutionära explosion präglas av två allvarliga svagheter som med tiden kan döma den till misslyckande.

För det första finns det bara embryon till verklig självorganisering. Demonstrationer, även de bredaste, kan på lång sikt inte ersätta sådana strukturer. De mer insiktsfulla oppositionsströmningarna – både inom och utanför SED – är fullt medvetna om detta. De mångfaldigar alla slags initiativ för att främja självorganisering. De formulerar också sådana förslag i sina skrifter (ett stort antal flygblad och cirkulär sprids i DDR).

För närvarande verkar dock massorna tveka, om inte avstå. Kanske kommer detta att förändras med framväxten av nya former av självorganisering i fabrikerna. Det skulle utan tvekan vara ett nytt kvalitativt språng i revolutionen.

Upprop för att bilda oberoende fackföreningar

Vad har FDGB [Freier Deutscher Gewerkschaftsbund, det enda officiella fackförbundet] gjort för oss under 40 år?

Har man tagit upp frågan om kortare arbetstid som ett grundläggande krav gentemot företagsledningarna? Varför har man inte kämpat tillsammans med oss för att uppnå 40-timmarsvecka? Har man brytt sig om våra löner, som ofta halkar efter inflationen? Varför fastställs inte avgifterna i enlighet med lönenivåerna?

Var befann sig FDGB:s ledare när nya arbetsnormer infördes på företagen? Stod de på vår sida? Motsatte de sig de normer som inte låg i vårt intresse?

Kan vi betrakta FDGB som en verklig företrädare för våra intressen, när våra kollegor i väst i genomsnitt får tio fler betalda semesterdagar om året än vi? Har FDGB gjort något för att minska icke-arbetarnas makt? Har fackledningen någonsin avvisat statliga planer som strider mot arbetarnas intressen? Har vi ännu sett fackföreningarna gå emot partiet och staten?

I 40 år har ingen försvarat våra intressen. Nu räcker det!

Vi får inte låta oss organiseras längre, inte ens av de ”nya männen”. Vi måste organisera oss själva. De kommande åren kommer inte att bli någon dans på rosor för oss. Bindningarna måste avslöjas. Priserna kommer att stiga; lönerna kommer att stiga mycket mindre. Statens uppgift är att styra samhället, men den hotar att avsäga sig ansvaret inom kort. Vi måste få vagnen ur leran!

För att förhindra en försämring av levnadsstandarden för många av oss behöver vi våra egna representanter.

– Allmänna möten måste sammankallas och lägga fram förslaget för fackledningarna.
– Arbetarna måste kunna uttrycka sig.
– De måste lägga fram sina egna krav till fabriksledningarna.
– De måste få stöd när de stöter på svårigheter.
– Resultaten av kampen måste offentliggöras omedelbart för att förhindra repressalier.
– Kontakter måste upprättas med arbetare i andra företag.
– Oberoende fackföreningar måste byggas upp!

Kontaktbyrå
”Initiativgruppen för oberoende fackföreningar”

Berlin

Exceptionell situation i Leipzig

Det råder en exceptionell situation i Leipzig. Neues Forum har i praktiken blivit en massorganisation. Den har etablerat ett verkligt system med dubbelmakt. Men dess ledning, som visserligen kan leda stora demonstrationer varje måndag och organisera en exemplarisk ordningsstyrka, är inte vald.

Dessutom har massrörelsen och oppositionen inget precist politiskt mål och ingen klar uppfattning om vilka institutioner som bör skapas för att utöva makten. Generellt sett, och med vissa reservationer, kan man säga att det finns fem huvudströmningar bland de politiska krafterna på scenen:

- Massoppositionens strömning som förkroppsligas av Neues Forum, organisationen Demokrati idag, Kristna för socialism (protestanter) och det återupprättade socialdemokratiska partiet (SPD). Alla dessa organisationer säger tydligt att de är för demokratisk socialism baserad på kollektivt ägande av de viktigaste produktionsmedlen och politisk pluralism. (Se ”Böhlen-uppropet” som de undertecknade gemensamt den 30 oktober 1989.) Men de har inga tydliga idéer om institutionerna och styret i en arbetarnas och folkets stat. Vissa ”blockpartier”[2], särskilt Gerlachs Demokratiska liberala parti (PLD), ansluter sig till denna strömning, men på grundval av ännu mindre tydliga idéer.
  Tillsammans skulle dessa strömningar utan tvekan kunna få majoritet i fria val. Men en uppskiktning verkar oundviklig. Högerflygeln inom Neues Forum och några av ”blockpartierna” kommer utan tvekan att utvecklas åt höger, andra åt vänster. SPD är ett vänstersocialdemokratiskt parti som har förklarat sig vara för att behålla kollektivt ägande, utom inom detaljhandeln. Kommer detta att bestå? Det är svårt att göra prognoser om detta.
- Den vänsterströmning som strävar efter en demokratiserad arbetarstat baserad på politisk pluralism, demokratiska friheter, kollektivt ägande av de viktigaste produktionsmedlen och bankerna, demokratisk och decentraliserad planering och arbetarnas självförvaltning. Denna strömning är i majoritet inom oppositionen i SED men i stark minoritet utanför den. Den har många arbetares sympati, men det är svårt att bedöma dess totala inflytande.
- Den konservativa poststalinistiska strömningen som vill behålla status quo med några kosmetiska förändringar. Den är i majoritet inom apparaten, i minoritet inom SED och praktiskt taget obefintlig bland de oorganiserade massorna.
- ”Reformströmningen” inom apparaten. Denna strömning har en stor majoritet inom SED men är (ännu) i minoritet inom apparaten. För närvarande väcker den inte särskilt stor genklang bland den icke-partianslutna befolkningen. Men detta kan förändras om den genomför omfattande reformer. Den är uppdelad i en teknokratisk flygel, som tenderar att gå i riktning mot fri företagsamhet, efter ungersk och polsk modell, starkt attraherad av en ”marknadsekonomi” av svensk typ, och en flygel som är mer lyhörd för arbetarklassens påtryckningar och den socialistiska traditionen.
  En uppdelning av SED i tre eller fyra partier verkar möjlig med tiden, eller till och med sannolik.
- En strömning som kan betecknas som prokapitalistisk, positiv till en ovillkorlig återförening med Västtyskland, vilket under nuvarande förhållanden skulle innebära att Östtyskland absorberas av det imperialistiska Västtyskland. Det minsta av blockpartierna, Nationella demokratiska partiet (NDP), verkar för närvarande vara en grogrund för prokapitalistiska tendenser. Det har praktiskt taget inte fått något genomslag i

[2] Gruppen av officiella ”icke-kommunistiska” partier som upprätthölls som ett täckmantel för pluralism i de sju ”folkrepublikerna”.

massrörelsen. Under de stora demonstrationerna den 4–6 november fanns inte en enda plakat som krävde återförening. Endast två av 7 000 plakat i Östberlin krävde en ”social marknadsekonomi”. Några få plakat krävde frihet för hantverkare, vilket dessutom inte är något som behöver avvisas redan på förhand.[3]

Politisk kompetent förtrupp behövs

Det kommer dock att krävas mycket mer tid och mycket mer arbete, och framför allt ett avantgarde som är politiskt kapabel att tillämpa enhetsfrontstaktik gentemot alla berörda arbetarklasser, för att definiera tydliga institutionella mål, både på det politiska och ekonomiska området, i syfte att bana väg för den politiska revolutionens seger och konsolidering.

Under flera veckor har befolkningen i DDR, och särskilt oppositionskretsarna, tagit hotet om våldsamt förtryck, eller till och med ett ”tyskt Tiananmen”, på allvar. Det faktum att demonstrationerna har fortsatt trots denna oro visar i vilken utsträckning massorna har blivit medvetna om sin makt och kastat av sig bördan av rädsla och resignation. Återigen är detta tecken på en verklig revolution. Särskilt eftersom denna oro inte var ogrundad.

Den avgörande dagen var utan tvekan den 9 oktober. Stridsvagnar intog positioner i Leipzig med order att skjuta. Hela rum tömdes i skolor och sjukhus för att ta hand om de sårade. Sjuksköterskorna varnade omedelbart fackföreningarna i de stora fabrikerna.

Det ryktas om att ordern att skjuta drogs tillbaka bara två timmar, eller till och med en halvtimme, före massdemonstrationens början. Beslutet kom från politbyrån och förmedlades av Krenz. Detta var utan tvekan resultatet av starka påtryckningar från Moskva.

Gorbatjov ska ha varnat Honecker för att om han öppnade eld mot folket skulle Kremls hela utrikespolitik kollapsa. De skulle återigen hamna i ett kallt krigsklimat som var värre än när Berlinmuren byggdes, med katastrofala ekonomiska konsekvenser för Sovjetunionen och alla östeuropeiska länder. Det är viktigt att verifiera denna rapport. Men den verkar trovärdig, eftersom den representerar en realistisk bedömning av de internationella konsekvenserna av ett sådant brott.

Men även demonstrationernas omfattning påverkade politbyråns beslut. Detta gör det osannolikt att det kommer att ske ett hårt ingripande i detta skede, även om det skulle ske ett ledarskifte i Kreml. En provokation från polisens sida kan visserligen inte uteslutas. Men oppositionen försöker minska denna risk så mycket som möjligt genom att korrekt betona rörelsens icke-våldskaraktär, tillämpa en regel om självkontroll bland demonstranterna och omringa polisstationerna med ordningsvakter för att undvika direkta konfrontationer.

Denna fråga måste ses i ett bredare geografiskt och historiskt sammanhang. Sedan 1917 har alla revolutionärer hoppats på en koppling mellan den tyska revolutionen och den ryska revolutionen. Det skulle innebära ett avgörande genombrott för världsrevolutionen. Omvänt har den internationella bourgeoisin (och därefter både bourgeoisin och Kremlbyråkratin) gjort allt för att hitta polisstyrkor som kan kväva möjligheten till en segrande revolution i Tyskland i sin linda. Noske och hans Freikorps, Reichswehr, SS och Wehrmacht, de segrande arméerna under andra världskriget, Nato och Warszawapakten har successivt fullgjort denna funktion.

Idag, för första gången sedan 1918, inleds den politiska revolutionen i DDR i en internationell situation där ingen, i den omedelbara framtiden, kan spela denna gendarmeri-roll. Detta är resultatet av ett stort antal förändringar som har skett på global nivå och i Sovjetunionen efter

[3] [I själva verket skulle denna strömning dra längsta strået – och det gick snabbt. Den 18 mars 1990 hölls det val i DDR. Där segrade CDU stort (CDU hade Tysklands återförening som prioritet). Förhandlingar fördes med Gorbatjov som redan i februari meddelade att Sovjet inte skulle hindra ett tyskt enande. I början av oktober upphörde DDR att existera som stat och blev formellt en del av Förbundsrepubliken Tyskland.]

Gorbatjovs maktövertagande, såsom övergivandet av Brezjnevs doktrin om begränsad suveränitet.

Det är nödvändigt att inse de återverkningar som en seger för den politiska revolutionen i DDR, ett maktövertagande av arbetarklassen i DDR (vilket är möjligt, men varken säkert eller troligt) skulle kunna få för världsrevolutionen. En gnista från DDR skulle kunna sätta hela Europa, till och med Sovjetunionen och Kina, i brand.

Kremls ledare står inför ett olösligt dilemma

Detta belyser det verkliga dilemma som Kreml och Washington/Bonn/Nato står inför. Om Sovjetunionen ingriper igen, som i Tjeckoslovakien 1968, kommer Gorbatjovs hela politik att kollapsa. Samtidigt skulle en formidabel protestvåg, lika stor om inte större än den amerikanska folkets protest mot Vietnamkriget, utlösas i Sovjetunionen. Men om Moskva låter en demokratisk arbetarmakt etablera sig i Östberlin, kommer detta snabbt att få återverkningar i Sovjetunionen, Östeuropa och Västtyskland, med de ”destabiliserande” effekter som Gorbatjov fruktar som pesten.

På samma sätt skulle det, om Washington och Bonn ingriper mot de östtyska arbetarna, utbryta en formidabel massprotest i Västtyskland, med möjlighet till generalstrejk och oöverskådliga återverkningar i resten av Europa, eller till och med i USA,. Men om de skulle komma undan med det, skulle utsikterna för stabiliteten i det kapitalistiska Europa inte bli bättre.

Redan den 9 november drog en representant för Nato den paradoxala slutsatsen att Warszawapakten idag är en viktig stabiliserande faktor i det kapitalistiska Europa. Men för närvarande är Warszawapakten praktiskt taget maktlös när det gäller att ingripa mot arbetarna i Östtyskland.

Slutsatsen, ur arbetarnas och den revolutionära rörelsens synvinkel, följer logiskt.

Östtyska arbetares suveränitet måste försvaras

Vi måste försvara de östtyska arbetarnas obegränsade suveränitet. Vi måste motsätta oss alla avledningsmanövrer och alla provokationer som skulle göra det möjligt för regeringarna i öst eller väst att hindra de östtyska arbetarna från att fritt bestämma över sitt eget öde, och som skulle underlätta ett ingripande från någon polisstyrka mot dessa arbetare.

Den pressade byråkratin manövrerar idag för att återfå kontrollen över upproret genom att tillkännage och genomföra verkliga, men begränsade reformer. Med tanke på massornas misstro och upprorets omfattning är det omöjligt att kapa det genom rena löften. Varken utnämningen av Krenz till generalsekreterare eller regeringens avgång och bildandet av ett nytt politiskt presidium den 8 november är mer än reträttstrider från ”konservativa”. Dessa ”övergångslösningar” kommer att visa sig vara kortlivade.

Allvarligare vore ett försök till en reform i ”Gorbatjov-stil”, baserad på en koalition som skulle omfatta, förutom reformflygeln inom apparaten kring Modrow, en del av de mer moderata oppositionsledarna.

De senare är, av opportunistiska realpolitiska skäl och samtidigt av rädsla för en intervention från Kreml ”om det går för långt” (en rädsla som kvarstår trots allt) och utan tvekan också av rädsla för ett ”språng i mörkret” som överlappar rädslan för en äkta arbetarrevolution, förmodligen beredda på en ”lösning i polsk stil”, åtminstone på det politiska området. (Det vill säga en lösning som skulle innebära att man delar eller till och med leder regeringen tillsammans med SED-reformatorerna, medan kontrollen över den väpnade apparaten förblir i händerna på nomenklaturan.)

Den valseger som oppositionen kan förvänta sig i händelse av fria val skulle gynna ett sådant alternativ. Även SPD, med direkt stöd från västtyska SPD, skulle kunna välja den vägen.

Kan en sådan reform lyckas? På kort sikt, ja, rent konstitutionellt. Men den kommer inte att stoppa massrörelsens uppsving. Den kommer inte att kväva deras mångfacetterade självständiga aktivitet. Tvärtom, den skulle till och med kunna stimulera den. Detta är den stora skillnaden jämfört med situationen i Polen.

Under dessa förhållanden skulle en sådan reform också stimulera politisk differentiering. Hybridpolitiska institutioner skulle ha små chanser att stabiliseras. På medellång sikt verkar det troligt att ”reformatorerna” kommer att misslyckas.

Erfarenheten visar att en massrörelse, inte ens den mest spontana och breda, kan pågå i evighet. Den måste vinna en avgörande seger, annars kommer den att börja avta. Ingen kan i förväg bestämma tidsgränserna.

Om massrörelsen börjar avta, om skepticismen börjar ta överhanden och om hoppet försvinner, om antalet östtyska medborgare som emigrerar till Västtyskland ökar kvalitativt under dessa förhållanden, om den ekonomiska situationen förvärras avsevärt (till exempel på grund av en sådan massiv utvandring och olösta problem med valutakonvertibilitet), då kan den politiska situationen vid ett visst ögonblick vända.

Befolkningen redo att försvara sociala vinster

Majoriteten av den befolkning som stannar kvar i Östtyskland kan komma att anse att en anslutning till Västtyskland i en eller annan form skulle vara ett mindre ont jämfört med en fördjupad fattigdom. Även då skulle befolkningen vara redo att försvara sina sociala vinster (full sysselsättning, social trygghet, avskaffande av fattigdom) inom ramen för ett enat kapitalistiskt Tyskland.

Den västtyska bourgeoisin kan å sin sida räkna med att de ekonomiska fördelarna med återföreningen och dess återverkningar på resten av Östeuropa kan uppväga de finansiella kostnaderna och de politiska och sociala riskerna med operationen (som hursomhelst skulle vara betydande).

Den politiska revolutionen skulle då besegras genom utmattning och bristen på politiska lösningar. Den östtyska arbetarklassen skulle falla tillbaka i en defensiv position, med en enorm desillusionering men utan att ha förlorat sin kampvilja. På lång sikt skulle denna kampvilja till och med kunna stärka den västtyska arbetarklassens.

Att välja denna hypotes idag är dock att anta ett nederlag innan den avgörande striden har utkämpats.

Under de nuvarande omständigheter är det tvärtom revolutionärernas uppgift att gå mot strömmen och hjälpa de östtyska arbetarna, att med all sin kraft försvara, skydda och stödja den politiska revolution som är på väg att börja i Östtyskland, så att den kan segra så snabbt som möjligt.